

Una catalana al paradís

María Belmonte
antropòloga

Montserrat Cuxart
geògrafa

No és gens fàcil arribar a Kyparissi, un dels pobles més bells i remots de la costa oriental del Peloponès, a Grècia. Després d'un vol tempestuós que ens diposità a Atenes a les quatre de la matinada i de quatre hores de trajecte amb autobús, vam arribar a Esparta a les deu del matí. Allà hi havia en Remi, un amable taxista romanès, per dur les dues viatgeres i les seves motxilles al seu destí, distant encara una hora i mitja llarga, a través d'una de les carreteres més solitàries, espadades i espectaculars de Grècia. Quan ens hi estàvem acostant, Remi deturà el cotxe per a què tinguéssim la primera visió de Kyparissi, que ja s'albirava en la llunyania, estratègicament situat entre l'Egeu –que aquí pren el nom de Mar de Mirto– i un mar d'oliverars, clapejat de xiprers fins a la pròpia riba. El poble s'assenta als darrers contraforts calcaris del Pàrnon, cadena muntanyosa de la Grècia meridional, al sud del Peloponès i amb altituds que assoleixen gairebé els dos mil metres. Kyparissi està envoltada per un muntanyam de més de mil metres d'altitud i de noms captivadors: al nord i al nord-oest els monts Litharóustraga, els Asprochórti i els Louítsa; a l'oest la imponent presència del Madàra i el Pílóura; i al sud els monts Bambàla. Tots ells formen un majestuós amfiteatre muntanyós que emmarca Kyparissi que s'obre al mar a llevant.

A la porta de l'hotel Kyfanta, el nostre refugi durant els pròxims dies, ens esperava l'Esther Grau per a dar-nos la benvinguda. Després d'uns quants intercanvis de salutacions de rigor, vam lliurar-li la mercaderia que ens havia encarregat: cinc fuets d'una coneguda marca catalana. L'embotit exercí sobre

ella l'efecte de la magdalena de Proust. La seva cara s'il·luminà i amb un somriure murri de confabuladora ens digué: *N'amagaré uns quants per aquí, sinó no arribaran a demà*. Són curioses les formes que de vegades pot adoptar la nostàlgia. L'Esther ja ha gaudit dels seus quinze minuts de fama warholians. La tardor de 2009 un equip de TV3 capitanejat per Miquel Calzada estigué filmant a Kyparissi per al programa *Afers exteriors*, raó per la qual ens trobàvem nosaltres allà. Quan més tard ens vam reunir amb l'Esther i el seu marit, Iannis, al voltant de la gran taula del pati de l'hotel, profusament ornamentat d'arbres, plantes i flors de tot tipus, li vam demanar que ens expliqués com va arribar fins aquí.

Una noia aventurera

Jo tenia esperit aventurer i volia veure món, així que als divuit anys me'n vaig anar de Barcelona amb una motxilla i sense diners, ens va dir tot esbossant un tímid somriure. Gràcies a la seva bona estrella no recorda altra cosa que experiències positives de tots aquells anys. Com ara, quan va arribar a Katmandú a plena nit i un taxista la va deixar en un obscur carreró. No s'hi veia res i quan anava a posar-me a caminar en qualsevol direcció a la recerca d'un hotel, vaig sentir una música de flauta que s'acostava, ens explica. El so provenia d'una parella de nois. Un tocava i l'altre ballava. En passar prop meu em demanaren si volia anar a una festa amb ells. I així ho vaig fer. Eren altres temps en què el món aparentava un ànim festiu. O era ella que així se sentia?

Un hivern fred i plujós a Amsterdam, cansada de la grisor holandesa, l'Esther desplegà un mapa per buscar el país més càlid i lluminós d'Europa i aleshores es fixà en Grècia. S'instal·là a Atenes i des d'allí viatjava a Àsia, d'on duia objectes de plata i roba que venia a les illes durant l'estiu. *A les illes es venia tot el que duïes, conta. Feies diners per passar l'hivern i encara te'n quedaven per a planificar un nou viatge. Era una bona vida, afegeix. Però, com vas arribar a Kyparissi? Vam insistir. A Atenes algú em proposà de treballar a l'estiu al bar del port, ens explica. Vaig arribar aquí el 1986 i al començament no em va agradar gens, avesada com estava a voltar-la, ens diu. Però vaig acceptar, em vaig enamorar de l'amo i ara sóc aquí, acaba rient. Després arribà la Koralia, la preciosa filla de dotze anys del Iannis i l'Esther i, l'hotel Kyfanta, on cada estiu reben viatgers del nord d'Europa.*

Un lloc amb un passat turbulent

Kyparissi, xiprer en grec, en realitat no existeix. El que sí existeix sota aquest nom són tres petites poblacions: Vryssi, que significa doll, es troba a la part més

enlairada, al vessant de la muntanya; Paralia (platja) és a vora del mar i Mitrópoli se situa a la banda més occidental. Totes tres estan separades entre si per molt poca distància. Aquest lloc en aparença tan tranquil ha tingut un passat turbulent. Fou habitat des de l'època micènica com ho testimonia l'acròpoli de Kyfanta que s'alça sobre el port, on hi ha restes d'edificis i muralles ciclòpies, reutilitzades tal vegada per bizantins i turcs. Durant l'època clàssica el lloc fou un important centre religiós. La gent acudia a un santuari dedicat a Asclepi, el déu de la medicina, per curar-se amb les aigües que brollaven de la muntanya. Kyparissi conegué l'ocupació turca, els atacs de pirates i corsaris i en el segle xx tampoc es lliurà de la invasió, primer dels italians i després dels alemanys. La guerra civil que es desencadenà després de la Segona Guerra Mundial dugué la fam a Kyparissi, fet que provocà l'emigració massiva a països com ara EUA, Austràlia i Nova Zelanda. No va ser fins el 1974 que hi hagué una carretera que unís Kyparissi amb la resta del món. Tot es feia amb vaixell o amb mules que recorrien els antics camins de muntanya.

Caminar per Grècia

La tarda va caient serenament a l'hotel Kyfanta. Ningú sembla tenir pressa i vam parlar de moltes coses. Dels almogàvers i de la Companyia Catalana, temes que a Iannis li despertaven gran curiositat. De Barcelona, que l'Esther troba tan canviada però on li encanta anar cada any a veure la seva família. De les muntanyes i camins de la zona que pensem explorar durant aquests dies. Esther s'aixeca i torna amb uns bastons: *Són d'una parella de finlandesos que venen cada any a fer senderisme i muntanya*, ens diu. I és que Grècia, un dels països més muntanyosos d'Europa, és un paradís per als muntanyencs i caminants, tot i que bona part dels viatgers es dirigeix a les illes a la recerca de platges. Les seves antigues calçades bizantines, *kalderimi*, hereves al seu torn dels temps clàssics, a penes han estat transformades pel temps. Per aquell qui senti la passió de recórrer el territori a poc a poc, a un ritme antic, deixant que el paisatge et penetri, aquest país és una autèntica *delikatessen*. El paisatge grec es mostra davant del caminant com a sorgit del temps, carregat d'història i de mites a cada tombant del camí, a cada munt de pedres.

Al capvespre algú havia trobat uns mapes militars que vam disposar-nos a estudiar. *Heu de pujar a Xionovouni (muntanya de neu) –ens diu el Iannis– a un lloc anomenat Bambara, on els de Kyparissi solem anar a l'estiu per buscar-hi la fresca. És un lloc preciós. De camí, podreu veure els 'menhirs'*. Li vam fer cas i fou la nostra primera excursió. A mesura que pujàvem la muntanya, les vistes sobre el poble i el mar eren per tallar la respiració, amb les illes de Spétsai i Hydra perfilant-se en la llunyania. Els 'menhirs' resultaren ser una curiosa formació geològica pròpia de la roca calcària que recordava una petita Capa-

dòcia, projectada contra l'intens blau del mar. Un altre dia vam visitar el poble abandonat de Kàpsala, al límit entre l'Arcàdia i la Lacònia, on a mitjan segle XIX s'hi refugià el clan dels Mavromikhalis, dos integrants dels quals havien assassinat Ioannis, comte de Kapodístrias, el primer president de Grècia després de l'expulsió dels turcs, quan es va proclamar l'estat independent.

Durant les nostres excursions vam travessar boscos de faigs i roures: prats atapeïts de flors silvestres; vam fer un pícnic prop de l'església d'Hagia Varvara (Santa Bàrbara), amb el seu interior farcit d'exvots i icones, il·luminat amb llums d'oli i acabàvem cada dia banyant-nos en una platja solitària. Perquè una altra cosa que fa única Grècia, i que suposa un autèntic luxe per al senderista, és la proximitat de la muntanya i el mar. De tornada a Kyparissi, planejàvem la següent expedició tot assaborint una deliciosa cervesa 'Mithos' mentre esperàvem el sopar en una taverna del port.

No abandonàrem Kyparissi amb taxi, sinó caminant fins a Leonídiu, de gran bellesa natural i lloc de naixement de Iorgos Katsimbalis, immortalitzat com al *Colós de Maroussi* per Henry Miller. D'allà, un autobús ens dugué de tornada a Atenes que sempre suposa un xoc quan una torna de qualsevol altre lloc del país. Ens havíem acomiadat amb tristor del Iannis i de l'Esther, promentent tornar i enviar-los molts amics a l'hotel. *D'acord, –contestaren– però que siguin tan macos com vosaltres. Kaló taksídi* (bon viatge). A reveure.

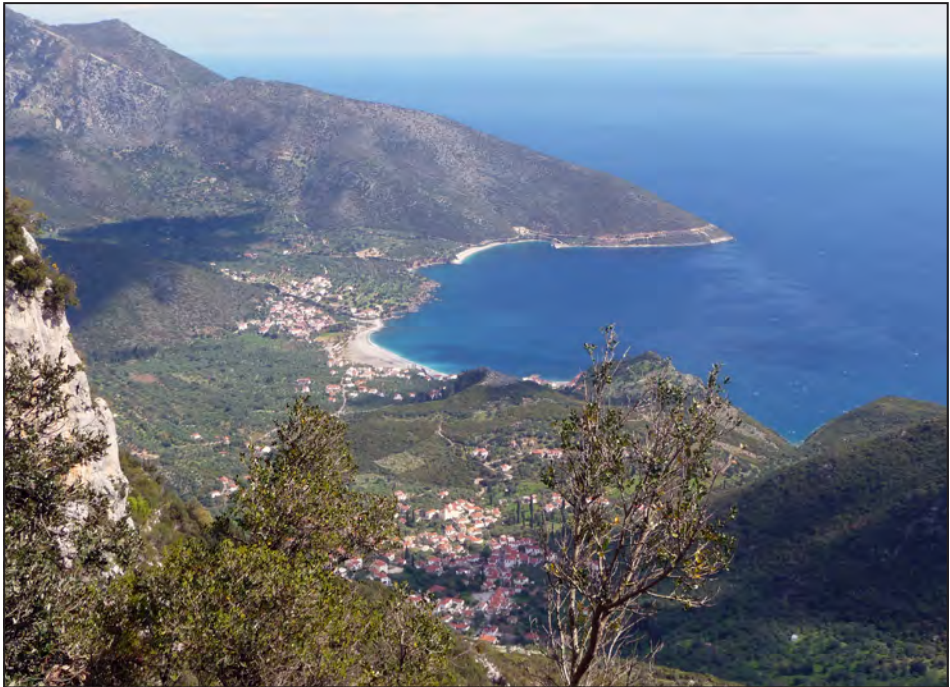

Foto 1. Vrysi, a muntanya, Paralia, prop del mar i Mitrópoli (esquerra) formen Kyparissi

Foto 2. L'Esther i el seu home, el Ioannis, al pati de l'hotel

Foto 3. L'Hotel Kyfanta. Diversos edificis separats tanquen un pati quadrat que és el lloc de trobada

Foto 4. Carretera prop de Kyparissi, un dels trams més impressionants de Grècia

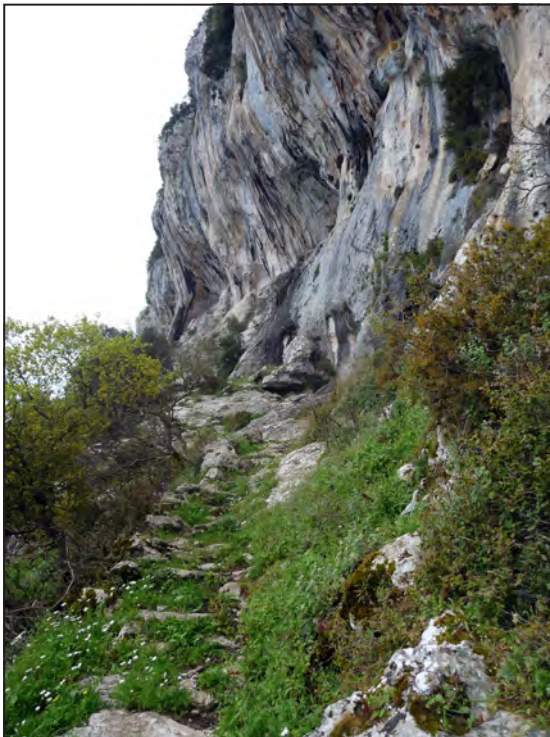

Foto 5. De camí a Bambara passant pels menhirs

Foto 6. Platgeta idíl·lica prop del camí a Kàpsala

Foto 7. *Hagia Varvara*, en un replec de la muntanya

Foto 8. Kyparissi des d'*Hagia Varvara*

Foto 9. Cases del port

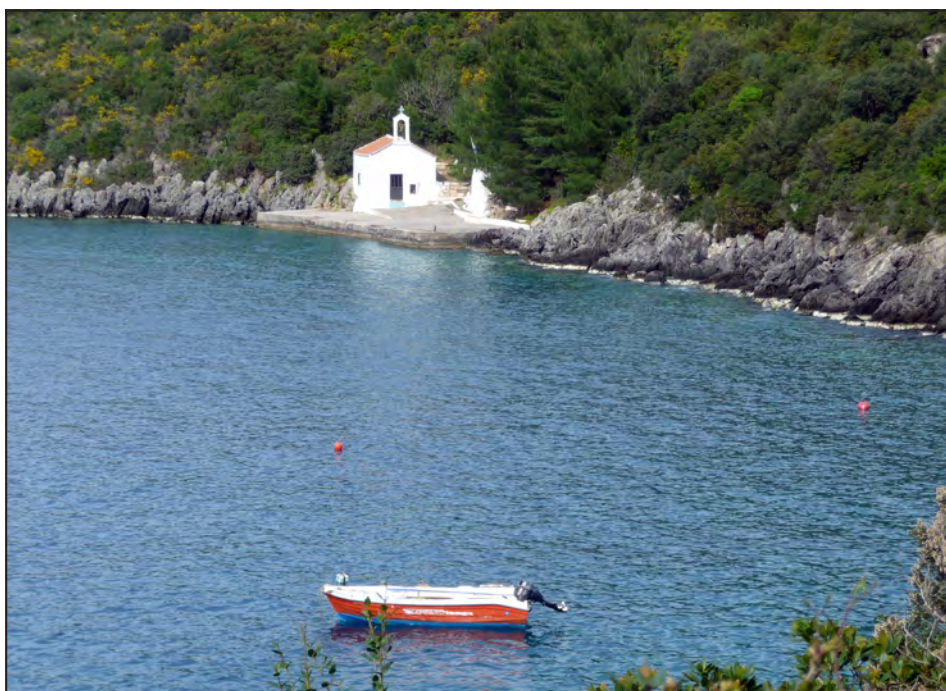

Foto 10. Hagios Giorgos, a uns 5 km de Kyparissi